

Prikaccidenten-protocol: wat doe je bij prik-, snij-, bijt-, krab- of spuugincidenten.

Inleiding

Er is beleid nodig over hoe te handelen bij een (prik-, snij-, spat- en bijt) accident: het zogenaamde "prikaccidentenprotocol". Iedere instelling waar medewerkers risico lopen op blootstelling aan infectieziekten hanteert een goed uitgeteste, werkbaar en regelmatig onderhouden prikaccidentenprocedure'. Daarbij gelden de volgende aandachtspunten:

- Als een medewerker zich prikt met een spuit of snijdt aan een voorwerp dat mogelijk besmet materiaal bevat, dan is onmiddellijk en doelmatig handelen belangrijk. Dit houdt in dat je meteen bekijkt of er besmettingsrisico's zijn die acute behandeling vragen (binnen 2 uur is voor sommige infecties noodzakelijk!).
- Hetzelfde geldt voor gebeten worden, gekrabd worden of gespuugd worden als daarbij sprake is van besmettingsrisico. Denk bijvoorbeeld aan huisdieren, maar ook aan agressieve cliënten of hun relaties.
- Je hanteert voor genoemde incidenten een prikaccidentenprotocol. Hierin regel je hoe er meteen deskundige hulp kan worden ingeschakeld, op alle dagen van de week en op ieder tijdstip. Voor deze 24/7 afhandeling van prikaccidenten kunnen zorgorganisaties structurele afspraken maken met een eigen achterwacht en/of een contract afsluiten met bijvoorbeeld [PrikPunt](#) (onderdeel van Vaccinatiezorg BV) of [Preventcare](#) Brancheorganisatie ActiZ heeft voor haar leden met beide bedrijven een mantelcontract afgesloten en BTN heeft met PrikPunt een mantelcontract voor leden.
- In het geval van een besmetting ten gevolge van het werk, zal de bedrijfsarts dit melden aan het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten .
- Een bijzonder aandachtspunt hierin is, dat bij de behandeling van medewerksters die zwanger zijn extra risico's aan de orde zijn.
- Neem in de instructie ook op dat goed bekeken wordt wat de aard van de vervuiling is op het voorwerp waaraan de medewerker de verwonding heeft opgelopen (niet meteen weggooien dus).
- Zorg er ook voor dat van ieder incident geleerd wordt: hoe kan dit in de toekomst voorkomen worden. Hiervoor gebruik je een procedure voor het melden, registreren en analyseren van incidenten.
- Om te bepalen wat nodig is bij incidenten waarbij mogelijk besmetting kan optreden kun je gebruik maken van de [WIP richtlijnen](#). Deze worden erkend als professionele standaarden. In geval van prikaccidenten kan je gebruik maken van [de Landelijke Richtlijn Prikaccidenten](#).

Het Prikaccidentenprotocol

Zorg voor een instructie "wat te doen bij blootstelling aan biologische agentia" (oftewel incident). Zorg dat deze instructie 'hoe te handelen bij een incident' op de werkplek direct beschikbaar is (zie voorbeeld prikaccidentenprotocol).

De werkgever zorgt dat op alle tijdstippen waarop medewerkers aan het werk zijn er direct deskundige hulp bereikbaar is voor advies en actie bij Prikaccidenten of andere incidenten waarbij je in contact bent gekomen met mogelijk besmettelijk materiaal.

Kort samengevat komt de procedure neer op het volgende (voorbeeld Prikaccidentenprotol).

Prikaccidenten-protocol: wat doe je bij prik-, snij-, bijt-, krab- of spuugincidenten.

Voorbeeld prikaccidentenprotocol

Wat te doen bij een prik-, bijt- of snijaccident.

Als je jezelf hebt geprikt aan een naald, hebt verwond aan vuil materiaal, flink gekrabd of gebeten bent door een dier of mens, dan is er risico op besmetting. Aarzel niet, neem meteen contact op met de leiding en volg het onderstaande protocol.

1. Eerste hulp

a. Bij prik-, bijt- of snijaccidenten:

- Wond laten doorbloeden
- Wond goed reinigen (met water of fysiologisch zout uitspoelen)
- Wond daarna desinfecteren met alcohol 70% + chloorhexidine 0,5% of jodiumtinctuur 1%.

b. Bij besmetting van de slijmvliezen of wondjes:

- Bij spataccidenten op de huid of slijmvliezen (oog, mond) wordt het oppervlak direct en grondig gespoeld met fysiologisch zout of eventueel water.
- Wondje reinigen met water en zeep en daarna desinfecteren met alcohol 70% + chloorhexidine 0,5% of jodiumtinctuur 1%

c. Bij een mensenbeet is profylaxe met antimicrobiële middelen aangewezen volgens de NHG- [Behandelrichtlijn Traumatische wonden en bijtwonden](#)

d. Bij besmetting van de ogen:

- Ruim spoelen met water

2. Inventariseer de toedracht en neem hierna zo spoedig mogelijk contact op met de medische achterwacht (dag en nacht bereikbaar):

- Bekijk goed het materiaal waaraan het slachtoffer zich heeft verwond: welke vervuiling is daarop/daarin zichtbaar?
- Bekijk de mate van contact met de verontreiniging (hoeveelheid materiaal waar contact mee is geweest).
- Er kan informatie ingewonnen worden over de immuun-status/vaccinaties.
- Uit het gesprek dat volgt zal duidelijk worden welke vervolgacties nodig zijn.

3. Verwonde geruststellen

Informeer de verwonde over risico's en behandeling. Maak desgewenst gebruik van de beschikbare schriftelijke informatie.

Prikaccidenten-protocol: wat doe je bij prik-, snij-, bijt-, krab- of spuugincidenten.

Prikaccidenten-procedure

Dit 'protocol' is ingebed in een bredere prikaccidenten-procedure. Hierin is geregeld:

- Hoe deskundig advies ingewonnen kan worden (in stap 2 van het protocol). U heeft daarover afspraken gemaakt die waarborgen dat acute hulp op ieder tijdstip van de dag en op alle dagen van de week beschikbaar is.
- Hoe informatie beschikbaar wordt gesteld over de immuunstatus van het slachtoffer/uw medewerker (met name hepatitis vaccinatie) en eventuele andere medische gegevens die van belang zijn bij de risico-afweging.
- Hoe informatie wordt ingewonnen over eventuele besmetting van het materiaal waar de medewerker mee in aanraking is gekomen. Denk daarbij aan gegevens over ziektes die een cliënt onder de leden zou kunnen hebben. Daarbij is er sprake van privacy-overwegingen.
- Hoe eventuele medische behandeling wordt ingezet. De vraag is wie bepaalt of dit nodig is en ook hoe de kosten gedragen worden.

Voor de opzet van deze procedure kunt u gebruik maken van de [landelijke richtlijn prikaccidenten](#). Zie verder ook de praktijkvoorbeelden.

Melding, registratie en analyse van ongevallen

Naast het goed regelen van noodhulp via het prikaccidentenprotocol is ieder incident een kans om risico's voor de toekomst te verkleinen. Bij ieder ongeval/incident beoordeel je wat de oorzaak is geweest van dit incident om zodoende maatregelen te treffen die herhaling van dergelijke ongevallen tegen gaan. Niet om een schuldige aan te wijzen, maar om steeds verder te verbeteren.

Op basis van de [Arbowet art. 9](#) heeft elke werkgever een registratieverplichting van arbeidsongevallen die leiden tot arbeidsverzuim van meer dan 3 werkdagen. Als ongevallen leiden tot ziekenhuisopname, de dood of blijvend letsel, dan moet een incident *onmiddellijk* worden gemeld bij Inspectie SZW.

De analyse van bijna-ongevallen, bijna-prikaccidenten en onveilige situaties draagt substantieel bij aan de verbetering van het preventief arbobeleid. Dit is echter geen wettelijke verplichting. Voor het registreren van incidenten waarbij risico's voor de medewerkers hebben bestaan maak je gebruik van een incidentmeldingsprocedure bijvoorbeeld aan de hand van een formulier Meldingen Incidenten Medewerkers (MIM formulier).